

Representantforslag 84 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:84 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om et norsk initiativ til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet

Til Stortinget

Bakgrunn

Kapitalflukt og skatteunndragelse er et stort samfunnsproblem. Det svekker statsoppbyggingen, de offentlige institusjonene og derigjennom tilliten til og kvaliteten på de offentlige institusjonene. Skatteparadiser legger også til rette for internasjonal kriminalitet som narkotikahandel, menneskesmugling, våpensmugling, terrorfinansiering og andre former for grenseoverskridende kriminalitet.

Kapitalflukt er et ekstra stort problem i fattige land med relativt svake statssystemer. Det er beregnet at ulovlig kapitalflukt fra utviklingsland tilsvarer rundt ti ganger den bistanden de får gjennom utviklingssamarbeid. Fattige land med relativt svake statssystemer lider under dette.

Kapitalflukt og skatteunndragelse er ikke et nytt problem, men det har blitt aktualisert gjennom den siste tidens avsløringer. Panama-avsløringene viser at problemet med kapitalflukt og skatteunndragelse er større enn de fleste hadde forestilt seg. Statsledere går av, og flere finansinstitusjoner enn DNB sliter nå med troverdigheten. Avsløringene har satt fokus på en utfordring for det internasjonale samfunnet – en utfordring som ikke bare gjelder Norge eller Europa. Skatteunndragelse og kapitalflukt er globale problemer.

Som for andre samfunnsproblemer så krever globale problemer globale løsninger, i tillegg til nasjonale tiltak. For å øke den økonomiske gjennomsiktigheten har nasjonale regelverk vært utformet og inter-

nasjonale initiativ blitt iverksatt. Endringer av nasjonale regelverk, så som land-for-land-rapportering for selskaper og styrking av regnskapsloven, er i seg selv positive og nødvendige tiltak, men ikke tilstrekkelig til å bekjempe denne type aktivitet. De internasjonale initiativene som er iverksatt, er også beheftet med svakheter ved at de ofte kun omfatter vestlige land og ofte er basert på frivillighet. Dette er ikke tilstrekkelig. Skal man lykkes med å redusere betydningen av skatteparadisene, må det skje koordinert.

Mange av sakene som er avslørt den siste tiden, innebærer ikke nødvendigvis lovbrudd, men tilrettelegging for hemmelighold som har vist seg å være brudd på normer og forventninger i samfunnet. Reaksjonene viser at normer er viktige for å påvirke og endre adferd, også innenfor næringslivet. Men reaksjonene er også et tydelig uttrykk for at bedrifters samfunnsansvar handler om mer enn bare å søke maksimal profitt. Og til slutt viser reaksjonene at regelverket henger etter normene på dette feltet. Det er et tydelig behov for strengere regler og tettere internasjonalt samarbeid for å sikre økonomisk åpenhet.

Det finnes en rekke internasjonale fora hvor økonomisk åpenhet behandles, og en rekke retningslinjer for hvordan stater bør opptre og samarbeide. Disse er imidlertid sjelden globale av karakter. OECDs CRS-initiativ (the Common Reporting Standard) og avtalen om automatisk utveksling av finansielle opplysninger er et viktig skritt i riktig retning, men det er viktig å huske at dette er et OECD-ledet initiativ. Det er drevet frem av rike land med utgangspunkt i deres egne særinteresser. Den bidrar for eksempel lite til å hjelpe fattige land med å begrense kapitalflukt.

EU-kommisjonen har fremmet et forslag om skjerpede åpenhetskrav. EU-parlamentsmedlem og korrupsjonsjeger Eva Joly kritiserer forslaget for at det unødig sporer debatten over på hva skatteparadiser faktisk er, uten at det i dag foreligger noen form

for enighet om en slik svarteliste. Joly viser til at det er veldig enkelt å få til en ordning som forhindrer skatteflukt – nemlig at alle flernasjonale selskaper må rapportere fra alle land.

Det man trenger er en global avtale, som er juridisk bindende og der alle land har mulighet til å delta på like fot. Kun på den måten kan man tette flere av de hullene som har blitt avslørt. Man løser ikke problemene knyttet til skatteparadiser og økonomisk åpenhet ved å la dem som vil minst, bestemme mest.

Norge har vist globalt lederskap gjennom arbeidet med konvensjonen mot klasevåpen, og de siste årene ved å legge til rette for FNs arbeid med Financing for development. Norge er derfor kompetanse- og omdømmemessig i en svært god posisjon til å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadiser og økonomisk hemmelighold. Som vertskap for Extractive Industries Transparency Initiative, som en stor aktør i det globale aksje- og finansmarkedet gjennom Statens pensjonsfond utland, og ikke minst fordi landet har en rekke internasjonale selskap med stor statlig eierandel, har Norge en egeninteresse i å drive fram en diplomatisk prosess med mål om å fremforhandle en ny internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet på tvers av landegrensar, med forpliktelser til å følge et sett av mi-

nimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.

Avtalen må sikre at banker og næringsliv fra landene som signerer konvensjonen, ikke bruker banker i land som ikke har forpliktet seg til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt, i samarbeid med likesinnede land, for å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadiser og økonomisk hemmelighold. Som ledd i et slikt arbeid ber Stortinget om at regjeringen tar initiativ til en diplomatisk prosess med mål om å fremforhandle en ny internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet på tvers av landegrensar, med forpliktelser til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.

14. april 2016